

AP2

Andra
AP-fonden

HÅLLBARHETSRAPPORT
1 JANUARI - 30 JUNI 2021

Andra AP-fonden (AP2) är en av fem buffertfonder i det svenska pensionssystemet och en av norra Europas största pensionsfonder. Fonden förvaltar **421,2 miljarder kronor** inom i princip alla tillgångslag och över hela världen.

Vi är ledande specialister på det svenska pensionssystemet och strävar efter att vara en **kapitalförvaltare i världsklass**. Vi är globalt ledande i att **integrera hållbarhet** i våra investeringar, till nytta för pensionssystemet. Fonden är en **långsiktig och ansvarsfull** kapitalförvaltare.

Inledning

Andra AP-fonden publicerar en separat halvårsrapport om fondens hållbarhetsarbete. Anledningen är att fonden strävar efter att vara så transparent som möjligt och att det inom hållbarhetsområdet kontinuerligt sker mycket. Rapporten redovisar arbetet utifrån fondens fyra fokusområden inom hållbarhet: klimat, ägarstyrning, mångfald och mänskliga rättigheter.

Innehåll

Inledning	2
Uppdrag, mål och strategi	3
Klimat	5
Ägarstyrning	9
Mångfald	14
Mänskliga rättigheter	15
Övrigt	16

Hållbarhetsarbetet påverkat av covid-19

Under första halvåret 2021 har fondens hållbarhetsarbete till viss del påverkats av covid-19, vilket främst berörde närvaron på bolagsstämmor.

Riksrevisionens granskning av AP-fondernas hållbarhetsarbete

Riksrevisionen publicerade i början av juni 2021 en granskningsrapport avseende AP-fondernas hållbarhetsarbete. Den visade att AP-fondernas hållbarhetsarbete är ändamålsenligt i förhållande till uppdraget. Granskningen bekräftade också att AP-fonderna har etablerade processer och integrerar hållbarhet såväl i investeringar som i ägarstyrning.

Riksrevisionen framförde rekommendationer kring hållbarhetsrapportering och redovisning av nyckeltal. Rapporten belyser de utmaningar som AP-fonderna och andra motsvarande investerare har, i såväl Sverige som internationellt, vad gäller att på ett enkelt och lättförståeligt sätt redovisa det omfattande, svåra och komplexa hållbarhetsarbete som bedrivs.

AP-fonderna är ledande inom hållbar förvaltning bland pensionsfonder och ambitionen är att vara det även i framtiden.

Uppdrag, mål och strategi

AP-fondernas lagstadgade mål är att de ska förvalta fondmedlen på ett sådant sätt att de blir till största möjliga nytta för försäkringen för inkomstgrundad ålderspension. Den totala risknivån ska vara låg, mätt i utgående pensioner.

Föredömlig förvaltning

I fondernas uppdrag ingår att förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Särskild vikt ska fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas, utan att avkall görs på det övergripande målet att vara till största möjliga nytta för pensionssystemet.

Föredömlig förvaltning innebär både att investeringarna ska ha den risk och avkastning som är den bästa, sett utifrån pensionssystemets behov, och att hållbarhet ska vara en integrerad del i förvaltningen.

AP2:s syn på hållbarhet

För AP2 utgår hållbarhetsarbetet från fondens uppdrag och innebär ett långsiktigt agerande för att skydda och skapa värden i investeringarna utifrån ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

En hållbar strategisk portfölj

AP2 har sedan 2020 en hållbar strategisk målportfölj. Med en hållbar strategisk portfölj menas en strategisk portfölj som, genom att hållbarhet integrerats i underliggande delbeslut, har bättre förutsättningar att uppfylla det övergripande målet om att vara till största möjliga nytta för pensionssystemet på lång sikt. Integrering av hållbarhet är nödvändigt för att uppnå målet. En hållbar strategisk portfölj, utan att

avkall görs på det övergripande målet, syftar också till att främja en hållbar utveckling.

Hållbarhetsstrategi

AP2 arbetar utifrån fondens hållbarhetsstrategi. Strategin utgår från det lagstadgade uppdraget samt fondens investeringsövertygelse. Strategin speglar också fondens vision och värderingar. Investeringsövertygelserna ger de yttre ramarna för fondens syn på hållbarhet i förvaltningen. Därutöver har, givet övertygelserna, ett antal mer konkreta principer för hållbarhet fastställts. AP2:s sex principer för hållbarhet är:

1. AP2 integrerar hållbarhet i alla investeringsprocesser.
2. AP2 söker aktivt investeringar som bidrar till en hållbar utveckling.
3. AP2 arbetar utifrån fokusområdena.
4. AP2 använder dialog som ett verktyg.
5. AP2 tillämpar ett vetenskapligt förhållningssätt.
6. AP2 strävar efter att vara ledande inom hållbarhet.

Hållbarhetsstrategin utgår från dessa principer och syftar till att konkretisera aktiviteterna som ska utföras för att nå det övergripande målet om en hållbar strategisk målportfölj, vilket inkluderar att den ligger i linje med Parisavtalet. Strategin innehåller också

mål för att kunna analysera hur fondens arbete med hållbarhet påverkar avkastning och risk.

Fokusområden

En av fondens sex principer för hållbarhet är att AP2 arbetar utifrån fokusområden. Denna princip innebär att AP2:s hållbarhetsarbete främst koncentreras till några prioriterade fokusområden, som fonden bedömer är de viktigaste. Inom de valda fokusområdena finns stor kunskap och erfarenhet, eftersom AP2 sedan länge har arbetat med frågorna. Fonden räknar också med att arbeta med områdena under en lång tid framöver.

Fondens fokusområden inom hållbarhet är:

- Klimat
- Ägarstyrning
- Mångfald
- Mänskliga rättigheter.

Denna halvårsrapport om fondens hållbarhetsarbete utgår från dessa fokusområden. Rapporten sammanfattar arbetet som gjorts inom fokusområdena under första halvåret 2021. En mer utförlig beskrivning av

fondens hållbarhetsarbete finns i årsredovisningen samt hållbarhetsrapporten för 2020 på www.ap2.se

Klimat

Klimatförändringarnas betydelse för den ekonomiska utvecklingen i världen förväntas öka och kommer därmed påverka den långsiktiga avkastningen för många tillgångsslag. Klimatförändringar kan ses både från ett möjlighets- och ett riskperspektiv. Det är därför viktigt att integrera klimataspekter i analys- och investeringsprocesser.

Utgångspunkten i AP2:s klimatarbete är att både minska portföljens finansiella klimatrisk och att bidra till en omställning i linje med Parisavtalet, såväl genom investeringar som via dialoger med bolag och beslutsfattare. Fonden har som mål att ha en portfölj med nettonollutsläpp 2045.

I februari 2021 undertecknade AP2 "Net Zero Asset Owners Commitment", som tagits fram av Institutional Investor Group on Climate Change's (IIGCC) Paris-Aligned Investment Initiative och är ackrediterat av FN:s klimatkonvention som ett Race to Zero-initiativ. Detta är en global kampanj som mobiliserar en koalition av ledande nettonollinitiativ med målet att få fart på övergången till en koldioxidfri ekonomi före COP26, FN:s klimatmöte i Glasgow i november 2021. För att kapitalägare ska kunna uppfylla detta åtagande krävs att regeringar och beslutsfattare fullgör sina åtaganden för att uppnå 1,5° C-gradersmålet i Parisavtalet. För AP2:s del innebär undertecknandet ett antal konkreta åtaganden. Som framgår av tabellen på sidan 7 har fonden redan uppfyllt eller arbetar med uppfyllandet av flertalet av dessa åtaganden.

Finansiell klimatrisk

AP2 har sedan 2014 avinvesterat från kol, olje- och gasbolag samt bolag som har kolbaserad elproduktion på grund av finansiella klimatrisker. Sedan slutet

av 2020 förvaltas fondens globala aktie- och kreditportfölj i enlighet med kriterierna för EU Paris-Aligned Benchmark (PAB). Det innebär att fonden inte längre är investerad i cirka 250 bolag på grund av att de har inkomster från kol, olja eller gas.

Under första halvåret 2021 har fonden arbetat med att analysera och utveckla PAB för fondens förvaltning av svenska aktier.

Fysiska klimatrisker är sedan 2019 inkluderade i fondens övergripande avkastningsantaganden, vilka ligger till grund för valet av strategisk portfölj.

Investeringar i hållbara strategier

Att skapa ett koldioxidsnålt samhälle kräver investeringar. AP2 har investeringar som bidrar till omställningen i olika tillgångsslag. Flera av de riskkapitalfonder som fonden investerar i fokuserar på bolag vars produkter och tjänster möjliggör resurseffektiva lösningar. AP2:s investeringar i gröna obligationer, svenska cleantech-bolag, skogsfastigheter och hållbar infrastruktur är andra exempel på investeringar med hållbara strategier, som har en positiv klimat-effekt.

Ett område med stora investeringsbehov är hållbar infrastruktur, eftersom en snabb omställning krävs av energi- och transportsystem, från fossilbaserade

till förnyelsebara. I slutet av 2019 beslutade AP2 att införa en strategisk allokering till hållbar infrastruktur, vilket enligt fondens definition är investeringar som direkt bidrar till en hållbar utveckling i linje med Parisavtalet. Under 2020 genomfördes tre investeringar. Första halvåret 2021 har AP2 gjort ytterligare tre investeringar:

- Generate Capital som äger och driver småskalig distribuerad hållbar infrastruktur främst inom energiområdet (till exempel solenergianläggningar på skoltak).
- Copenhagen Infrastructures Partners' Energy Transition Fund som fokuserar på att investera i bolag som ska minska sina utsläpp från klimatunga industrier som sjöfart, ståltillverkning och jordbruk.
- Northvolt som bygger en europeisk storskalig tillverkning av litiumjonbatterier för elbilar. Bolagets första produktionsanläggning för batterier ligger i Skellefteå.

AP2 har investeringar i gröna obligationer där många projekt bidrar till klimatomställningen. Fonden anser även att investeringarna i skogsfastigheter är viktiga för att nå nettonollutsläpp 2045.

Fondens svenska cleantech-portfölj består nu av åtta bolag. Två av bolagen utvecklar vindkraft, tre bolag

arbetar med energieffektivisering och tre bolag med materialeffektivisering, som till exempel återvinning av bomullsfiber.

Dessa investeringar ligger väl i linje med AP2:s övergripande uppdrag om att främja en hållbar utveckling, utan att göra avkall på övergripande målet att vara till största möjliga nytta för pensionssystemet. Det innebär att den förväntade avkastningen ska vara hög och den totala risknivån ska vara låg, mätt i utgående pensioner.

Dialoger med bolag

AP2 deltar aktivt i Climate Action 100+, ett femårigt internationellt dialogprojekt som lanserades i december 2017. I detta projekt samarbetar 575 globala investerare kring dialoger med drygt 160 bolag, som tillsammans står för 80 procent av de globala industriella utsläppen. Syftet är att få bolagen att minska sina utsläpp så att de ligger i linje med Parisavtalet, att de rapporterar i enlighet med Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) och att bolagens styrelser tar ett tydligt ansvar för arbetet med klimatfrågan.

I mars publicerades en utvärdering av hur långt bolagen kommit inom dessa tre områden i "Net Zero Company Benchmark". Denna analys visade att många bolag har gjort ambitiösa klimatåtaganden, men att de behöver bli bättre på att redovisa hur de ska uppnå dessa samt redovisa faktiska resultat.

AP2 leder tillsammans med Öhman dialogen med AB Volvo, som är ett av bolagen i Climate Action 100+. Det är en konstruktiv dialog som under första halvåret 2021 fokuserat på bolagets mål och handlingsplan att nå nettonollutsläpp senast 2050. I juni tillkännagav Volvo att Science Based Target Initiative godkänt att bolagets mål är i enlighet med Parisavtalet. Det innebär bland annat att utsläpp från lastbilar och bussar ska minska med 40 procent per fordonskilometer till 2030 samt att Volvo från 2040 enbart ska leverera produkter som har nettonollutsläpp.

AP2 har även ställt sig bakom ett förväntansdokument för banker, "Aligning the Banking Sector with the Goals of the Paris Agreement", som tagits fram av IIGCC och som bland annat inkluderar krav på nettonollåtaganden till 2050, att styrelserna har tillräcklig kompetens inom klimat och att bankerna rapporterar i enlighet med TCFD.

Dialoger med beslutsfattare

Många av de dialoger som AP2 deltar i gentemot beslutsfattare inom klimat sker i samarbete med andra investerare genom den tidigare nämnda organisationen IIGCC. Organisationen arbetar med att göra investerares engagemang i klimatfrågan tydlig för beslutsfattare och med att framföra investerares krav på policyåtgärder.

Inför G7-mötet i juni publicerades "Global Investor Statement to Governments on the Climate Crisis", som hade skrivits under av 457 investerare, däribland AP2. I detta uttalande uppmanas regeringarna att öka sina klimatambitioner och införa kraftfulla policyåtgärder inför klimatmötet COP 26 i Glasgow i november.

I maj i år skrev AP2, tillsammans med 176 andra investerare, under ett öppet brev till EU:s ledare med rekommendationer som syftar till att stödja en hållbar ekonomisk återhämtning efter covid-19. Rekommendationerna gäller att EU måste skapa en återhämtning som prioriterar klimatåtgärder, vilket ger förutsättningar att nå Parisavtalets mål om nettonollutsläpp 2050.

AP2:s uppfyllande av Net Zero Asset Owners Commitment

	Åtaganden	AP2:s ställningstaganden och aktiviteter för att leva upp till åtagandena
1	Utveckla portföljen så att nettonollutsläpp nås senast 2050.	AP2 har sedan 2016 haft som ambition att utveckla portföljen i linje med Parisavtalet. Fondens mål är att ha nettonollutsläpp 2045.
2	Implementera detta åtagande med strävan att åstadkomma faktiska utsläppsminskningar och genomföra ett omfattande antal av de åtgärder som finns tillgängliga för investerare i the Global Investor Coalition's Net Zero Investment Framework.	Utveckling och implementering av EU Paris-Aligned Benchmark (PAB) är ett av fondens främsta verktyg för att nå nettonollutsläpp inom aktier och företagsobligationer. Fondens rapportering om aktieportföljens koldioxidavtryck visar tydligt om förändring över tid beror på faktiska utsläppsminskningar (att bolagens utsläpp minskar). AP2 har investeringar som bidrar till omställningen i olika tillgångsslag. Flera av de riskkapitalfonder som AP2 investerar i fokuserar på bolags produkter och tjänster möjliggör resurseffektiva lösningar. AP2:s investeringar i gröna obligationer, svenska cleantech-bolag, skogsfastigheter och hållbar infrastruktur är andra exempel på investeringar med hållbara strategier, som har en positiv klimateffekt.
3	Sätta mål som inkluderar ett delmål senast 2030 vad gäller minskning av portföljens koldioxidutsläpp för Scope 1, 2 och 3. Dessutom sätta mål vad gäller investeringar i klimatlösningar, i linje med den globala utsläppsminskning på 50 procent som krävs enligt FN:s klimatpanels 1,5 gradersrapport.	För aktier och företagsobligationer där PAB införts sker en minskning med minst 50 procent då indexet implementeras. Sedan är kravet att utsläppskurvan ska minska med 7 procent per år enligt FN:s klimatpanels 1,5 gradersrapport. För övriga tillgångsslag har fonden inte än antagit tydliga mål för 2030.
4	Bara använda klimatkompensation när det inte finns något teknologiskt och/eller finansiellt alternativ till minskning av utsläppen och då investera i långsiktiga åtgärder (long-term carbon removal).	AP2 har inställningen att enbart använda kompensation då det inte längre är möjligt att minska faktiska utsläpp. Genom fondens investeringar i skog har AP2 en potential att använda dess koldioxidlagring som ett möjligt sätt att kompensera.
5	Säkerställa att AP2:s direkta och kollektiva påverkansarbete stödjer policyåtgärder och regleringar som är relevanta för att nå globala nettonollutsläpp 2050 eller tidigare.	AP2 har under våren 2021 påbörjat ett arbete med att säkerställa att de organisationer fonden är medlemmar i bedriver påverkansarbeten som stödjer Parisavtalet och de policyåtgärder som krävs för att uppnå globala nettonollutsläpp senast 2050 eller tidigare.
6	Implementera en ägarstyrningsstrategi som har tydliga riktlinjer för röstning, vilka ligger i linje med målet att nå en nettonollportfölj senast 2050.	I AP2:s Riktlinjer för röstning står: "Att fonden förespråkar att bolag uttalar sitt stöd för, och utarbetar en strategi för att ligga i linje med, Parisavtalet".

7	Samarbeta med kapitalförvaltare, kreditvärderingsinstitut, revisorer, börser, röstningsrådgivare, investeringskonsulter samt data- och tjänsteleverantörer för att säkerställa att fonder, produkter och tjänster som är tillgängliga för investerare ligger i linje med globala nettonollutsläpp 2050 eller tidigare.	AP2 har som en del av det kontinuerliga arbetet dialoger med affärspartner om klimat både avseende produkter, data och/eller rapportering.
8	Sätta mål och minska AP2:s operationella (Scope 1 och 2) utsläpp i linje med att nå globala nettonollutsläpp senast 2050.	AP2 är en liten organisation med ett kontor. Det innebär att Scope 1 och 2-utsläppen nästan är noll, eftersom fonden inte har några Scope 1-utsläpp och köper grön el. Vissa Scope 2-utsläpp finns dock från inköpt fjärrvärme och fjärrkyla.
9	Rapportera mål och i en handlingsplan (Investor Climate Action Plan) beskriva hur målen ska uppnås, senast ett år från åtagandet samt granska och uppdatera målen minst vart femte år.	AP2 rapporterar redan idag sitt klimatarbete i års- och hållbarhetsrapporter samt i TCFD-rapporten. I fondens hållbarhetsstrategi finns ett antal klimatrelaterade mål och aktiviteter. AP2 avser att i TCFD-rapporten 2022 inkludera mål och handlingsplan.
10	Årligen rapportera om strategin och genomförda åtgärder för att uppnå målen i enlighet med TCFD:s rekommendationer om finansiell klimatrisk.	AP2 rapporterar sedan 2018 årligen i enlighet med TCFD.

Ägarstyrning

En stor del av Andra AP-fondens kapital placeras i aktier i svenska och utländska bolag och fonden blir därigenom en betydelsefull aktieägare. Fonden är opolitisk och oberoende, både vad gäller ägarsfärer och i sin särställning bland svenska myndigheter, vilket gör att fonden har möjlighet att agera som en engagerad och långsiktig ägare.

En förväntan på ansvarsfullt ägande framgår av den reviderade lagen för AP-fonderna, som trädde i kraft den 1 januari 2019. Där anges det att fondernas förvaltning ska ske på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och genom ett ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet om avkastning och risk.

Aktieägares engagemang och intresse för bolagens långsiktiga utveckling är en viktig förutsättning för bättre värdetillväxt. Som långsiktig ägare har AP2 en betydelsefull funktion att fylla på kapitalmarknaderna. Fonden arbetar därför aktivt med frågor som syftar till en professionell bolagsstyrning, god etik och miljöhänsyn samt till att utveckla god sed i kapitalförvaltningsfrågor.

Bolagsstämman är det främsta forumet för aktieägarna att utöva sitt inflytande. Att som aktieägare använda sin rösträtt på stämman är en av de viktigaste möjligheterna att påverka ett bolag. Därför är AP2 aktiv på både svenska och utländska stämmor. Fondens aktiviteter gentemot noterade bolag omfattar ett aktivt deltagande både inför och på svenska och utländska bolagsstämmor samt dialog med styrelser och ledningar i fondens portföljbolag.

AP2 verkar dessutom för god bolagsstyrning genom att samarbeta med andra ägare i frågor av principiell karaktär samt genom att aktivt medverka till utveckling av policyer, regelverk och standarder.

I syfte att öka förståelsen för vad AP2 förväntar sig av bolag inom områden som hållbarhet och bolagsstyrning, har under året Riktlinjer för röstning formulerats i tillägg till befintlig Ägarpolicy. Riktlinjerna utgår från fondens tidigare formulerade 10 ägarprinciper. Fonden strävar efter att på detta sätt ytterligare tydliggöra olika ställningstaganden på såväl svenska som globala stämmor. Riktlinjerna finns på www.ap2.se

Stämmosäsongen 2021 så här långt

Många länders stämmosäsonger är i allt väsentligt avslutade vid halvårsskiftet och utöver sedvanliga stämmoförslag rörande främst ersättningar, utdelning och styrelsesammansättning, har aktieägarförslag inom en rad områden relaterade till hållbarhet lagts. Några exempel:

- Aktieägarförslag som syftar till att fasa ut bankers kolfinansiering har framlagts på både svenska och globala stämmor. AP2 stöttar generellt denna typ av förslag förutsatt att bolagen inte redan gjort utfästelser i denna riktning eller aktivt visat ett engagemang i klimatfrågan.

- På framförallt den amerikanska marknaden har frågor kring mångfald, inkludering och transparens avseende lobbyingaktiviteter och politiska donationer varit fortsatt centrala områden, där fonden stöttat flera aktieägarförslag som krävt utökad rapportering.
- AP2 har också stöttat aktieägarförslag vid Amazons stämma, som syftade till att företaget ska publicera en rapport om riskerna med bolagets produkter och tjänster kring videoövervakning.
- Aktieägarförslag till Facebook som rörde bättre information om bolagets hantering av risker för exploatering av barn på företagets plattformar och stöttades av AP2.
- Globalt ökar aktieägares efterfrågan på presentationer av bolagens planer för reduktion av växthusgasutsläpp, koldioxidneutralitet och klimatrelaterad finansiell rapportering, något som AP2 stöttar aktivt både genom röstning och medverkan i intresseorganisationer.

Ägarstyrning i svenska bolag

Aktiv ägare under covid-19

AP2 och andra institutionella ägare har under många år haft en bra och konstruktiv dialog med de svenska börsbolagen, bland annat angående många av de frågor som behandlas på bolagsstämmorna.

Under första halvåret 2021 har fondens ägarstyrningsarbete fortsatt påverkats av covid-19, då den absoluta majoriteten av bolagsstämmor inte kunnat genomföras fysiskt utan i digital form. Detta har förstås inneburit en begränsad interaktion mellan aktieägare och bolagen på själva stämman, men dialogarbetet med bolag inför stämmorna har inte påverkats utan istället kunnat intensifieras under perioden.

Urval av bolag, där fonden röstar vid stämman, sker främst utifrån ett antal kriterier:

- Bolag som är bland fondens 20 största innehav.
- Bolag där fondens röstandel är minst 0,3 procent
- Bolag där fonden är bland de tio största ägarna.
- Bolag med kontroversiella frågor på dagordningen.

Röstar för 90 procent av svenska portföljen

Fonden har aktieinnehav i drygt 160 svenska noterade bolag. Av praktiska skäl har fonden bedömt att

det inte är möjligt att rösta på samtliga stämmor i den svenska aktieportföljen.

Sammantaget röstade AP2 under första halvåret 2021 på 111 (92) bolagsstämmor i svenska börsbolag. Marknadsvärdet för fondens innehav i dessa bolag motsvarar 90 (76) procent av fondens totala innehav i svenska noterade aktier.

Röstning på svenska bolagsstämmor – deltagande i valberedningar, 1 januari – 30 juni

	2021	2020	2019	2018	2017
Röstning på stämmor i Sverige, antal	111	92	74	77	45
Motsvarar %-andel av fondens totala innehav i svenska noterade aktier (marknadsvärde)	90	76	78	81	70
Deltagande i valberedningar, antal	8	9	9	8	9

Den ökade röstningsfrekvensen under den senaste femårsperioden är ett resultat av fondens ambition att närvara på ett ökat antal stämmor. Det har också inneburit ett ökat engagemang i de något mindre bolagen, där fonden är bland de största ägarna.

Förslag och områden där AP2 röstat emot lagda förslag

Fonden röstade under 2021 mot förslag till incitamentsprogram i 23 (12) svenska bolag. Bolag som lade fram förslag till incitamentsprogram som antingen innehöll matchningsaktier, på annat sätt var subventionerade utan krav på särskild målbestämd prestation, eller saknade tydligt kommunicerade prestationsmål var Addlife, Alligator, Ascelia Pharma, Atlas Copco, BioGaia, Bufab, Calliditas, Camurus,

Cantargia, Concentric, Eolus, Epiroc, Evolution Gaming, Hexagon, Investor, NP3, Sobi, Tobii, Vicore Pharma, Xbrane Biopharma och Xspray Pharma. Dessa bolags förslag till incitamentsprogram har fonden därför röstat nej till.

AP2 har också röstat nej till fyra föreslagna incitamentsprogram riktade till styrelseledamöter i bolagen Bonesupport, Calliditas, Oncopeptides och

Vicore Pharma, då fonden förespråkar fast arvode-ring till styrelseledamöter.

I Evolution Gaming röstade fonden emot samtliga föreslagna styrelseledamöter, då föreslagen styrelse inte hade någon kvinnlig ledamot. Utöver detta har fonden röstat för samtliga styrelsers och valberedningars förslag. Fonden har inte röstat för något förslag lagt av andra aktieägare.

AP2 har också under halvåret varit aktiv inför ett flertal bolagsstämmor och uttryckt synpunkter i enlighet med fondens Ägarpolicy och Riktlinjer för röstning.

Fortsatta dialoger kring incitamentsprogram

Under halvåret har AP2 haft ett fortsatt fokus på ersättningsfrågor och har, i syfte att påverka föreslagna program i önskad riktning, också utökat antalet förda dialoger med styrelser angående utformningen av bolagens föreslagna incitamentsprogram.

Rent generellt har fonden sett en utveckling över tid av incitamentsprogrammets innehåll, vilken ligger i linje med de krav som AP2 och andra institutionella ägare ställer på denna typ av rörliga ersättningar. Programmen är i allt högre grad prestationsbaserade och takbegränsade, innehåller ofta ett eget risktagande för deltagarna genom någon form av egen ekonomisk insats och medför en kostnad för aktieägarna som vanligtvis är känd och begränsad.

I fondens Riktlinjer för röstning poängteras vikten av att incitamentsprogram ska innehålla tydliga och uppföljningsbara prestationskrav med utgångspunkt i bolagets långsiktiga strategi. Prestationskrav vars enda koppling är till den allmänna börsutvecklingen, exempelvis genom att använda ett absolut så kallat TSR-mått (Total Shareholder Return), bedöms inte ta tillräcklig hänsyn till bolagets specifika strategi eller risker och stöds därför bara i undantagsfall av AP2. Vidare stödjer AP2 generellt inte förslag som innehåller någon form av subvention, exempelvis så kallade matchningsaktier eller subventionerade premier vid optionsprogram. Av fondens Riktlinjer för röstning framgår fler ställningstaganden rörande bland annat incitamentsprogram, vilka ligger till grund såväl för proaktiv dialog med bolagen som för fondens röstning på stämmor.

Valberedningar

AP2 ser positivt på att vara representerad i valberedningar i bolag, eftersom detta innebär en viktig möjlighet att utöva ägarinflytande. Fonden har som policy att tacka ja till alla förfrågningar om valberedningsuppdrag. Fondens ägargrupp fattar beslut om vem som ska representera fonden baserat på vem som är bäst lämpad för uppdraget. Eftersom valberedningarna oftast består av de tre till fem största ägarna i ett bolag, varierar fondens valberedningsuppdrag beroende på fondens ägarandelar i bolagen.

Fonden har under flera år betonat vikten av en ökad andel kvinnor i börsbolagens styrelser, vilket särskilt beaktas när fonden medverkar i valberedningsarbeten och framhålls i fondens Riktlinjer för röstning. Fonden menar vidare att valberedningarna bör lägga fast en konkret plan för arbetet med att uppnå en god styrelsesammansättning bland annat avseende kön, ålder, bakgrund, erfarenhet och kompetens.

Under halvåret har fonden fortsatt att fokusera på frågor rörande mångfald och framförallt andelen kvinnor i styrelser. Bolagsstyrelsernas arbete i denna fråga följs upp för varje bolag vars stämma fonden har för avsikt att närvara på.

Valberedningar där AP2 deltagit inför årsstämmorna 2021

Bolag	Andel kvinnor i styrelsen	Antal nyvalda kvinnor*	Total förändring jämfört med föregående år*
Better Collective	33	1	1
Coor Service Mgmt	43	0	0
Genovis	20	0	0
IAR Systems	17	1	0
Kambi	40	0	0
Catena Media	28	2	2
Trelleborg	43	1	0
Loomis	50	1	1

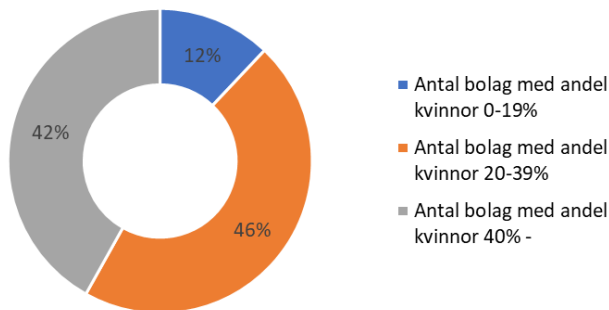
* Förändringen avser jämförelse med föregående årsstämma, inte ev extrastämma mellan årsstämmor.

Svensk kod för bolagsstyrning har uttryckt en ambitionsnivå för könsfördelningen i börsbolagens styrelser efter stämmosäsongen år 2020. Ambitionsnivån innebär att respektive kön ska utgöra minst cirka 40 procent av stämموvalda ledamöter. Av de bolag vars stämmor AP2 har röstat på i år, har 42 procent uppnått denna nivå vad gäller andelen kvinnliga styrelseledamöter.

Inför bolagsstämmosäsongen 2021 har AP2 varit representerad i valberedningarna för IAR Systems och Catena Media, som ordförande, samt i Better Collective, Coor Service Management, Genovis, Kambi, Loomis och Trelleborg.

I enlighet med fondens ägarprinciper har deltagandet i årets valberedningsarbeten bland annat prioriterat arbetet för ökad mångfald i styrelser. Frågan har i ovanstående valberedningar, enligt fondens bedömning, haft en central plats i valberedningarnas

Andelen kvinnliga styrelseledamöter i svenska bolag där AP2 röstat 2021

diskussioner kring hur styrelsernas fortsatta utveckling kan gynnas av en högre grad av mångfald. Trots detta uppfyller inte alla bolag den uttalade ambitionsnivån rörande jämn könsfördelning som Svensk kod för bolagsstyrning ger uttryck för, vilket framgår av diagrammet ovan.

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare

Aktiebolagslagens regler kring innehållet i riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare har under 2021 kompletterats med bestämmelser från Kollegiet för svensk bolagsstyrning rörande bland annat publicering av ersättningsrapport. Denna typ av samlad ersättningsrapportering ger en betydligt förbättrad möjlighet till analys av beslutade ersättningar och underlättar fondens dialoger med

styrelser. Vårens dialoger har därmed fortsatt kretsats kring att förmedla AP2:s syn på rimliga och väl avvägda ersättningar, såväl fasta, rörliga som extraordinära, men även på pensioner och övriga förmåner.

AP2 har återkopplat till ett flertal bolag, där fonden anser att bolagens riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare i något avseende inte ligger i linje med fondens Riktlinjer för röstning.

Ägarstyrning i utländska bolag

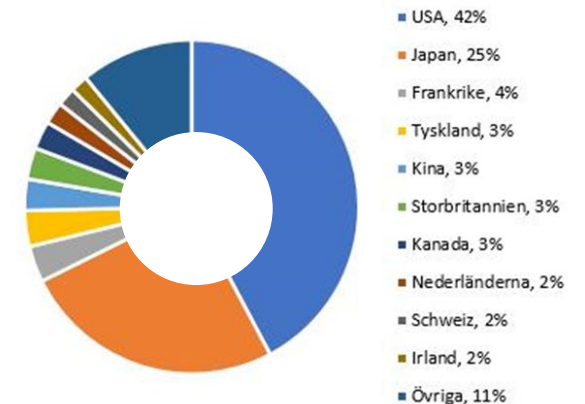
Utländska stämmor

På utländska marknader har fonden under första halvåret 2021 röstat i bolag i 33 olika länder, framförallt i USA, Japan, Frankrike, Tyskland, Kina, Storbritannien, Kanada, Nederländerna, Schweiz, och Irland. Det är främst det globala aktieindexet MSCI som utgör urvalskriteriet för vilka bolag fonden röstar i. Det finns också andra kriterier, som till exempel att fonden har en dialog med bolaget i någon fråga och/eller att fonden lagt ett aktieägarförslag till stämman.

Fonden har de senaste åren successivt ökat sin röstning i globala bolag och under första halvåret 2021 röstade fonden på 888 (844) utländska bolagsstämmor. Detta motsvarar 44 procent av fondens globala portfölj uttryckt i marknadsvärde.

Fonden använder en extern part för det praktiska röstningsförfarandet och röstar skriftligt (proxyröstning) med hjälp av den elektroniska röstningsplattformen. Varje månad publicerar AP2 en detaljerad

Global röstning per region

Antal stämmor

888

Styrelseförslag

11 458

Röstandel för

83%

Röstandel emot

17%

Antal länder

33

Aktieägarförslag

311

Röstandel för

50%

Röstandel emot

50%

redovisning över hur fonden röstat i de utländska bolagen. Läs mer på www.ap2.se

Andelen förslag där fonden röstade emot respektive bolagsstyrelses rekommendation minskade under 2021 (se femårsöversikt nedan), vilket framförallt är hänförligt till röstning på stämmoförslag rörande japanska bolags styrelsesammansättning. AP2:s röstning stödjer från och med 2021 den japanska kodens krav vad gäller antalet externa ledamöter, och fonden kan konstatera att allt fler bolags styrelseförslag också ligger i linje med koden. Då Japan är en väsentlig del av fondens globala röstning, blir effekten att andelen röster emot styrelsens rekommendationer minskar.

Röstning på utländska bolagsstämmor, 1 januari – 30 juni

	2021	2020	2019	2018	2017
Röstning på utländska stämmor, antal	888	844	753	710	697
Antal agendapunkter	11 769	11 239	9 684	9 482	9 702
- varav röstade emot styrelsens rekommendation, %	17	21	28	28	29

Inlett röstning i kinesiska bolag

Under 2021 har fonden inkluderat utvalda bolag noterade på den inhemska marknaden i Kina, så kallade A-aktier, i sitt röstningsunivers. Vid halvårsskiftet har röstning skett på 15 bolags års- och extrastämmor.

Styrelseförslag framlagda på stämmor behandlar delvis andra områden än de som är typiska för bolag

i Europa och USA. AP2 röstade bland annat emot styrelseförslag där:

- Föreslagen styrelse inte hade någon kvinnlig ledamot.
- Emissionsmandat bedömdes onödigt stort.
- Lånegarantier inneburit ett åtagande som överstiger ägarandel.
- Föreslagen revisor levererat hög andel icke-revisionsnära tjänster till bolaget.
- Bristfällig information gällande föreslagna förändringar i bolagsordningen.

Ägarstyrning i inhemska kinesiska bolag är ur flera perspektiv utmanande, men den successiva utveckling som ändå sker, möjliggör i växande utsträckning en aktiv ägarstyrning från institutionella investerare.

Brev till utländska bolag

Tillsammans med andra internationella investerare har fonden under halvåret varit engagerad i ett flertal ägardialoger med bolag. I syfte att ytterligare

förbättra kommunikationen med fondens utländska portföljbolag skriver AP2 årligen brev till cirka 50 bolag och förklarar hur fonden ser på engagerat ägande och vikten av att utöva rösträtten. Fonden förklarar i dessa brev också bakgrunden till varför den inte stött styrelsernas rekommendationer på vissa punkter. Brevens har resulterat i ytterligare kontakter med bolagen via brev, men också i telefonmöten.

Samarbete med andra investerare

Förutom samarbetet mellan AP-fonderna i Etikrådet är AP2 medlem i samt stödjer olika svenska och internationella initiativ inom miljö, etik och ägarstyrning. Fonden samarbetar även med andra investerare för att påverka ny lagstiftning, främst inom ägarstyrning. Dessa samarbeten blir allt viktigare för att kunna påverka och åstadkomma förändringar och därmed långsiktigt förbättra aktieägarvärdet.

Under första halvåret 2021 hade AP2, tillsammans med en grupp andra europeiska kapitalägare, fortsatt dialog med främst amerikanska bolag angående höga ersättningar. Läs mer om AP2:s medlemskap och initiativ på fondens webbplats.

Mångfald

Mångfald, och då främst att öka andelen kvinnor i styrelser och företagsledningar, var en av de första ägarfrågor som Andra AP-fonden började arbeta med. Sedan dess har fonden verkat för att bidra till en positiv utveckling, bland annat genom dialoger med bolag rörande urvalsprocesser till styrelser och ledningsgrupper. Fonden har idag också investeringar kopplade till mångfald och jämställdhet, och i fondens egenutvecklade index är mångfald en av faktorerna.

Kvinnoindex

Med sitt årliga Kvinnoindex vill AP2 sprida kunskap, bidra till dialog och en saklig debatt, men framförallt öka andelen kvinnor i styrelser och ledningar. Fonden anser att ett bredare rekryteringsunderlag bidrar till mångfald, något som får en positiv påverkan i styrelser och ledningar. Med större mångfald i bakgrund och erfarenheter, rätt förutsättningar och ledarskap blir grupper mer innovativa och kreativa, vilket i sin tur skapar välmående företag. Fonden har, tillsammans med Nordic Investor Services, sedan 2003 genomfört studien som bland annat mäter andelen kvinnor på mellanchefernivå, i företagsledningar och styrelser i noterade bolag. Informationen från Kvinnoindex används i fondens ägarstyrningsarbete och följs upp på de årsstämmor som fonden närvarar på under året.

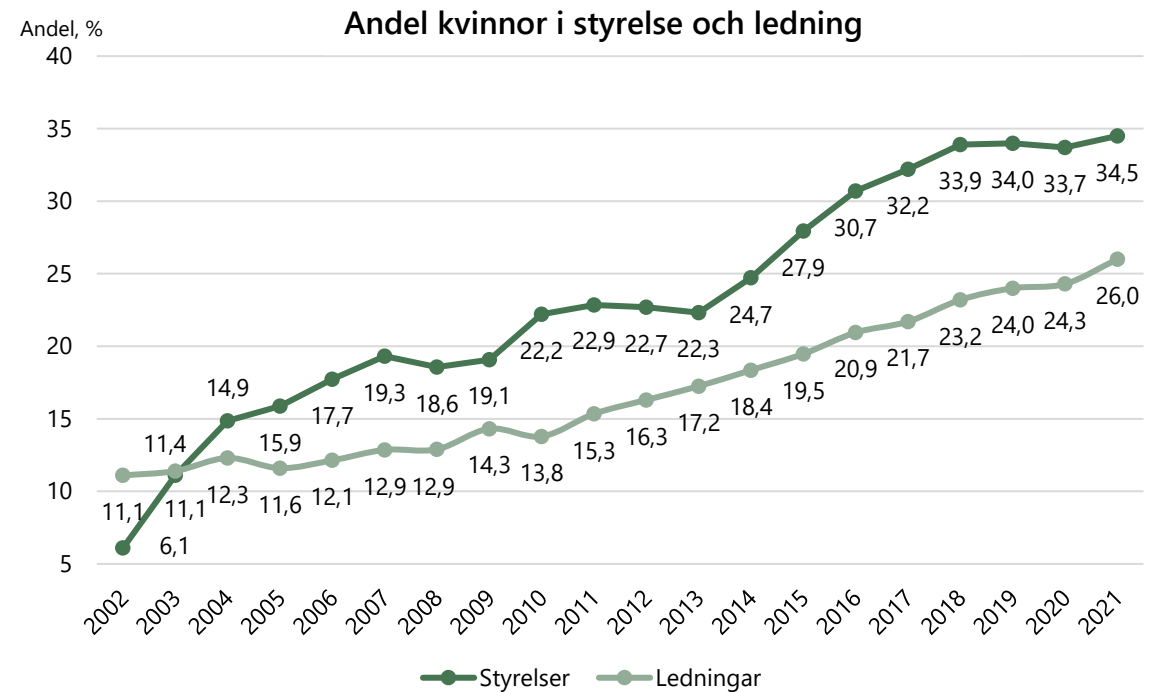
Kvinnoindex för 2021 visar att andelen kvinnor i styrelser och ledningsgrupper i bolag noterade på Nasdaq Stockholm är den högsta någonsin. Andelen kvinnliga styrelseledamöter ökar återigen och uppgår nu till 34,5 (33,7) procent. Andelen kvinnor i börsbolagens ledningsgrupper fortsätter att öka och

årets ökning, från 24,3 till 26,0 procent, är den största mätt i procentenheter sedan undersökningarna inleddes. Över tid har utvecklingen för ledningsgrupperna, framförallt under det senaste årtiondet, uppvisat en klart större stabilitet jämfört med styrelserna.

Den långsiktiga trenden är emellertid tydligt positiv även vad gäller styrelser.

Trots att andelen kvinnliga styrelseledamöter ökar är andelen kvinnliga styrelseordförande oförändrat 8,6 procent, vilket är lägre än den hittills

högsta noteringen på 10,2 procent som uppnåddes 2019. Andelen kvinnor som är VD ökar tydligt med 2,3 procentenheter och uppgår nu till 12,7 procent. Läs hela rapporten på AP2:s webbplats.

Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter är ett av Andra AP-fondens fokusområden inom hållbarhet. Fonden arbetar aktivt med att integrera mänskliga rättighetsfrågor i sina analys- och beslutsprocesser med målet att verksamheten ska bedrivas i linje med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter senast från och med år 2025.

Policy för mänskliga rättigheter

I slutet av 2020 antogs AP2:s uppdaterade policy för mänskliga rättigheter. Policyn definierar AP2:s koppling till olika risker vad gäller mänskliga rättigheter och även riskernas allvarlighetsgrad, som bedöms utifrån inverkan på människor och inte den finansiella risken för investeringen. I policyn definieras även processen för hantering av fondens mänskliga rättighetspåverkan.

En viktig del av implementeringen av policyn i hela organisationen är att säkerställa att samtliga medarbetare och relevanta externa samarbetspartner förstår policyn och vad den innebär för dem i deras arbete. Under våren 2021 har fonden genomfört utbildningar och workshops kring policyn, både internt och med externa förvaltare.

Engagemang inom textilsektorn

AP2 arbetar kontinuerligt med due diligence vad gäller mänskliga rättighetsrisker i fondens investeringsportfölj. Due diligence-processen innefattar identifiering och bedömning av risker i fondens innehav, hantering av dessa risker samt regelbunden utvärdering och rapportering. Enligt fondens process för identifiering och hantering av potentiella risker, fortsätter engagemanget inom textilsektorn i Kina, med speciellt fokus på levnadslön och riskerna för tvångsarbete. I dessa dialoger samarbetar AP2 med andra investerare, bland annat genom Investor Alliance for Human Rights. Fonden har även gått med i samarbetet PLWF, Platform Living Wage Financials, som genomför en årlig utvärdering av företags arbete med att säkerställa levnadslöner i sin värdekedja och som bedriver påverkansarbete för att

verka för levnadslöner inom främst textil- respektive matindustrin.

Rapport om mänskliga rättigheter

AP2 har nyligen publicerat sin andra rapport om mänskliga rättigheter, enligt FN:s vägledande principers rapporteringsramverk. Genom denna rapport, som beskriver fondens arbete med mänskliga rättigheter mer i detalj, ökar fonden transparensen kring sitt arbete med att implementera FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, både vad gäller framsteg och utmaningar. Denna rapport samt AP2:s policy för mänskliga rättigheter finns publicerade på www.ap2.se

Övrigt

Etikrådet

Etikrådet bildades 2007 av Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonden för att samordna arbetet med miljö- och etikfrågor. Etikrådet arbetar genom incidentdrivna dialoger och proaktiva projekt. Genom normbaserad genomlysning identifieras bolag som kan kopplas till kränkningar av en konvention. Dessa bolag arbetar Etikrådet med i sina dialoger, där målet är att påverka bolagen att stoppa missförhållandena (om de fortfarande pågår) och sedan vidta åtgärder för att förhindra framtida kränkningar.

Ett fokusområde för dialog har under våren varit Myanmar, med anledning av militärkuppen i februari och därpå följande övergrepp. Etikrådet arbetar med andra investerare för att säkerställa att bolag i AP-fondernas portföljer som har joint ventures med företag vilka kontrolleras av militären avvecklar dessa skyndsamt och på ett ansvarstagande sätt.

Etikrådet arbetar även med projekt som syftar till att förebygga kränkningar och missförhållanden. Dessa är inriktade på Etikrådets fokusområden - Miljö

(biologisk mångfald), Mänskliga rättigheter (barn- och tvångsarbete samt hälsa och säkerhet), Klimat (Parisavtalet) och Affärsetik (antikorruption och ansvarsfullt företagande).

Ett projekt som inleddes under våren 2021 är ett treårigt proaktivt engagemang som leds av bolaget Sustainabilitytics, med fokus på tvångsarbete.

Tvångs- eller slavarbete är ett samlingsnamn för situationer där offret inte kan lämna arbetet eller den kränkande situationen, vanligtvis på grund av tvång, hot eller våld. ILO uppskattade år 2016 att hela 40 miljoner människor är utsatta för tvångs- eller slavarbete.

Förekomsten av tvångsarbete är stor inom bygg- respektive tillverkningssektorn, som inkluderar textilsektorn. Projektet kommer därför att fokusera på företag inom dessa sektorer. Tjugo företag har valts ut, åtta inom konstruktion och teknik samt tolv inom textil, med olika geografisk bas, position i värdekedjan och olika nivåer vad gäller hållbarhetsarbete och transparens. Företagen utvärderas gentemot sex nyckeltal som har definierats för att täcka in viktiga aspekter i deras arbete. Baserat på offentligt tillgänglig information har samtliga bolag utvärderats

gentemot dessa nyckeltal, som sedan kommer att följas upp under projektets gång. Denna basutvärdering visar att det finns stora variationer i företagens rapportering och aktiviteter relaterade till tvångsarbete. Bolagen inom textilsektorn har generellt sett uppnått högre betyg än byggbolagen, vilket kan återspegla ett större fokus på frågorna inom branschen sedan tidigare. Läs mer på www.etikradet.se

Sustainability Award 2021

AP2 är sedan flera år partner till WIN WIN Gothenburg Sustainability Award. Under temat "Antikorruption" tilldelas 2021 års pris den isländske visselblåsaren Jóhannes Stefánsson. Jóhannes står bakom avslöjandet av 'Fishrot Files', en omfattande korruptionsskandal med rötter på Island och i Namibia. 2016 lämnade Stefánsson sin ledande position för det isländska fiskeföretaget Samherjis verksamhet i Namibia, i protest mot hur företaget otillbörligen tillskansade sig fiskekvoter mot ekonomisk ersättning. Läs mer på <http://winwingothenburgaward.com/>

Andra AP-fonden

Box 11155

404 24 Göteborg

Besöksadress Östra Hamngatan 26

Telefon 031-704 29 00

www.ap2.se